

ПУБЛІЧНАЯ БІБЛІЯТЭКА І НАЦЫЯНАЛЬНАЕ АДРАДЖЭННЕ

У нашым грамадстве павышаецца цікавасць да праблемы адраджэння беларускай мовы, нацыянальнай культуры і ўвогуле беларускасці. Публічная бібліятэка павінна сказаць сваё пэўнае слова і ўнесці ўклад у гэтую справу. Шырокае кола задач было разгледжана на навукова-практычнай канферэнцыі «Бібліятэка і нацыянальная праграма «Спадчына», што адбылася ў Мінску ў 1991 г. па ініцыятыве Міністэрства культуры Беларусі і Нацыянальнай бібліятэкі.

Асноўнымі накірункамі, вызначанымі для бібліятэк, сталі пошук, захаванне і адраджэнне гістарычнай і культурнай спадчыны; падрыхтоўка насельніцтва да ўспрымання культурнай спадчыны.

Першы напрамак палкам адпавядае прызначэнню бібліятэкі – быць скарбніцай не толькі агульналавацых каштоўнасцей, але і нацыянальнай памяці народа. Ён рэалізуецца на практыцы пераз фармаванне фондаў нацыянальнымі дакументамі. Бібліятэкі, якія з'яўляюцца носьбітамі нацыянальнай памяці народа, павінны насіць імёны знакамітых пісьменнікаў, дзячаў культуры ці навукі Беларусі. Але здарылася так, што з 90 бібліятэк у рэспубліцы, якім прысвоены імёны, толькі 1/3 носяць імёны нацыянальных дзячаў. Затое 9 бібліятэк носяць імя А.С.Пушкіна, 7 – імя Н.К.Крупскай, 6 – імя А.М.Горкага, 6 – імя А.Гайдара, 4 – імя У.І.Левіна. Праўда, за апошні час адбыліся змены. Полацкай цэнтральнай гарадской бібліятэцы прысвоена імя Ф.Скарпы, верхнядзвінскай гарадской – імя Т.Хадкевіча, пружанскай раённай – імя паэта М.Засіма. З'яўляюцца бібліятэкі імя Ц.Гартнага, П.Галавача, М.Гарэцкага, К.Чорнага, М.Чарота, А.Куляшова, П.Глебкі і іншых вядомых беларускіх дзячаў.

Другі накірунак дзейнасці звязаны з падрыхтоўкай насельніцтва да ўспрымання культурнай спадчыны народа і яе папулярызацыі. Пры бібліятэках працуюць курсы па вывучэнню беларускай мовы, ствараюцца тэатры кнігі, актывізуецца работа клубаў па інтарэсах, асабліва краязнаўчай тэматыкі, розных аматарскіх аб'яднанняў і таварыстваў. У іх праграмах – беларускія вячоркі, гадзіны цікавых паведамленняў, вечары сустрэч са знакамітымі землякамі, гаспадыні, урокі роднай мовы, гісторыі, прэм'еры і прэзентацыі кнігі, прэс-канферэнцыі і інш. Нярэдка члены аматарскіх таварыстваў займаюцца пошукавай работай. Напрыклад, у бібліятэках Магілёўскай вобласці (Круглянскай, Мсціслаўскай, Клімавіцкай, Горацкай) ідзе работа па збору мясцовых тапонімаў, дыялектных і фальклорных матэрыялаў населеных пунктаў, афармляюцца альбомы з запісамі абрадавых песень, прымавак, прыказак, якія бытуюць у сем'ях.

У апошні час больш песнымі сталі сувязі публічных бібліятэк са сродкамі масавай інфармацыі. З'явіліся рэспубліканская тэлеперадача «Прэзентацыя кнігі», радыёчасопіс «Кніга ў тваім жыцці» (вядзе Пружанская раённая бібліятэка), тэлеперадача «На ніве адраджэння» (Брэсцкае абласное тэлебачанне). Уздзенская раённая бібліятэка сумесна з рэдакцыяй газеты «Чырвоная змена» арганізавалі працу літаратурнага аб'яднання «Нёманск», вынікам работы якога з'явілася выданне зборніка вершаў паэтаў Уздзеншчыны «Край мой родны, маляўнічы» (1993 г.).

Асабліва ўвага надаецца дзіцячаму чытачу, ад якога ў будучым залежаць развіццё і захаванне нашай спадчыны. У арсенале бібліятэк – рапішкі, гутаркі, аглянды, выставы («3 гісторыі роднага краю», «Роднай мовы чароўныя гукі», «Матчын рушнік» і інш.), фальклорныя святы, дні беларускай кнігі, конкурсы знаўцаў беларускай мовы і традыцый, абрадавых святаў «Калядкі», «Купалле», «Гукаванне вясны», «Масленіца».

Штуршком да актывізацыі дзейнасці публічных бібліятэк у напрамку нацыянальнага адраджэння стаў дзяржаўны конкурс «Бібліятэка – асяродак нацыянальнай культуры», што быў аб'яўлены ў 1992 г. Беларускім фондам культуры. Удзел у конкурсе даў магчымасць публічным бібліятэкам павысіць зместнасць індывідуальнага абслугоўвання карыстальнікаў бібліятэк, знайсці новыя формы папулярызацыі беларускай кнігі, краязнаўства сярод розных груп чытачоў, выкарыстаць нацыянальныя беларускія матывы ў афармленні бібліятэк. У розных рэгіёнах краіны сталі стварацца спецыялізаваныя бібліятэкі: бібліятэка-клуб, бібліятэка-музей, бібліятэка-краязнаўчы асяродак, бібліятэка-выставачная зала (Уздзенскі раён), бібліятэка-касямейнага чытання (бібліятэка N 7 г.Мінска, Клімавіцкая, Асіповіцкая раённыя бібліятэкі), з'явіліся разнастайныя спецыялізаваныя структурныя падраздзяленні ў межах існуючых цэнтралізаваных сістэм.

Шматбаковая дзейнасць публічных бібліятэк дае надзею на станоўчае вырашэнне праблемы нацыянальнага адраджэння на Беларусі, зразумела, ў цеснай сувязі з іншымі культурнымі і асветніцкімі ўстановамі.

Карасцінская Н.У.,
сцэнарыст

НЕКАТОРЫЯ ТЭАРЭТЫЧНЫЯ ПОГЛЯДЫ І.Б.СІМАНОЎСКАГА Ў ГАЛІНЕ БЕЛАРУСКАЙ БІБЛІЯГРАФІІ

У сучасны момант ідзе актыўны пошук павышэння бібліяграфічнай дзейнасці бібліятэк Беларусі ў сувязі з палітычнымі, эканамічнымі і сацыякультурнымі зменамі ў нашай дзяржаве. Але навапны,